

BOSNIA AND HERZEGOVINA
Ministry of Communication and Transport
Directorate of Civil Aviation

Broj: 1-3-02-2-625-19/12
Banja Luka, 05.02.2015. godine

PRIM. DATUM: 9.2.2015.			
Opisaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
01,02	02-1-33/14		

14:30

S

BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I
HERCEGOVINE
Ustavnopravna komisija
N/r sekretara g. Bajić Igora

Predmet: Prijedlog Zakona o obligacionim odnosima u civilnom zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine – dostavlja se

Poštovani,

Postupajući u skladu sa zaključkom utvrđenim na 3. sjednici Ustavnopravne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, koja je održana 28.01.2015.godine, Direkcija za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine vam dostavlja prijedlog Zakona o obligacionim odnosima u civilnom zrakoplovstvu Bosne i Hercegovine usklađen sa Mišljenjem Odjela za lektoriranje Sekretarijata PSBiH, na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku.

S poštovanjem,

Prilog:

- kao u tekstu

Dostavljeno:

- Ustavnopravna komisija Predstavničkog doma
Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine,
- a/a

- Приједлог -

На основу члана IV 4. а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине на _____ сједници Представничког дома, одржаној _____ 2013. године, и на _____ сједници Дома народа, одржаној _____ 2013. године, усвојила је

ЗАКОН О ОБЛИГАЦИОНИМ ОДНОСИМА У ЦИВИЛНОМ ВАЗДУХОПЛОВСТВУ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

ПОГЛАВЉЕ I – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет)

Предмет овог закона су облигационо-правни односи, који се примјењују на међународни превоз путника, пртљага и терета, а који се обавља ваздухопловом за накнаду.

Члан 2.

(Појмови)

Појмови који се користе у овом закону имају следеће значење:

- а) "аеродром" је одређено подручје на земљи или води (укључујући све објекте, инсталације и опрему) намијењено у потпуности или дјелимично за кретање, полијетање, слијетање и боравак ваздухоплова;
- б) "добровољац" је лице које се појавило на укрцавању под условима утврђеним у члану 3. став (2) овог закона и које позитивно одговори на позив ваздушних оператера упућен путницима који су вољни да предају своје резервације у замјену за погодности;
- с) "Споразум о ЕСАА" је мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица и Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике

Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу с Резолуцијом Савјета безбједности УН 1244 од 10. 06. 1999) о успостављању Заједничког европског ваздушног простора;

- d) „путна карта“ је документ у писаној или електронској форми који је издао или овјерио ваздушни оператер или његов овлашћени агент на основу којег путник остварује право на превоз;
- e) "комерцијални споразум" је споразум, осим агенцијског, који су потписали превозници и који се односи на одредбу о заједничким услугама у погледу ваздушног превоза путника;
- f) "комитет корисника аеродрома" је комитет представника корисника аеродрома или организација које представљају кориснике аеродрома;
- g) "корисник аеродрома" је било које физичко или правно лице које је одговорно за ваздушни превоз путника са или до предметног аеродрома;
- h) "крајње одредиште" је одредиште на путној карти која се презентује на пријавном шалтеру или, у случају директно везаних летова, одредиште посљедњег лета;
- i) "лет" подразумева:
 - 1) у погледу путника и ручног пртљага, вријеме транспорта путника ваздухопловом, укључујући њихово укрцавање и искрцавање,
 - 2) у погледу терета и предатог пртљага, вријеме транспорта пртљага и терета од тренутка када се пртљак или терет преда ваздушном оператеру до тренутка враћања означеном примаоцу,
 - 3) у погледу трећих страна, коришћење ваздухоплова од тренутка покретања мотора ради рулања или полијетања до тренутка када се ваздухоплов налази на тлу с потпуно заустављеним моторима; додатно, лет означава кретање ваздухоплова возилима за вучу или гурање, или силама карактеристичним за погон и узгон ваздухоплова, нарочито ваздушним струјама;
- j) "међународни превоз" је сваки превоз у којем се, према договору међу државама странама потписница Монреалске конвенције (у даљем тексту: државе потписнице), полазиште и одредиште, без обзира на то да ли постоји прекид у превозу или претовару робе,

налазе или унутар територија двије државе потписнице или унутар територије једне државе потписнице ако је договорено једно мјесто заустављања унутар територије друге државе, чак и ако та држава није страна потписница. Превоз између двије тачке унутар територије једне државе потписнице није међународни превоз у смислу овог закона;

- k) "Монтреалска конвенција" је конвенција о уједначавању одређених правила у међународном ваздушном превозу, је потписана у Монтреалу 28. 05. 1999. године;
- l) "МТОМ" је максимална маса при полијетању која одговара одређеном сертификованом износу специфичном за све типове ваздухоплова, како је наведено у увјерењу о пловидбености ваздухоплова;
- m) "ваздушни оператер" је оператер који обавља или намјерава да изведе лет по уговору с путником или у име неког другог лица, правног или физичког, које има уговор с тим путником;
- r) "организатор" је лице које, не само повремено, организује пакет-аранжмане и продаје их или их нуди на продају непосредно или посредством продавца;
- s) "лице с инвалидитетом" или "лице смањене покретљивости" је лице чија је покретљивост при коришћењу превоза смањена услед било какве физичке или менталне инвалидности, или било којег другог узрока инвалидитета и чије стање захтијева посебну пажњу и прилагођавање потребама датог лица у смислу услуга које су на располагању свим путницима;
- t) „отказивање лета“ је отказивање лета који је претходно био предвиђен и на којем је најмање једно мјесто било резервисано;
- u) "пакет-аранжман" означава унапријед договорену комбинацију најмања двије услуге које су наведене у члану 79. Закона о заштити потрошача Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 25/06);
- v) "пртљаг" је предати и ручни пртљаг;
- z) "путник" је физичко лице које на основу уговора има право на превоз ваздухопловом;
- aa) "редовни ваздушни превоз" подразумијева серију летова са сљедећим карактеристикама:
 - 1) обављају се за накнаду ваздухопловима за превоз путника или путника и терета и/или поште, и то тако да клијенти могу појединачно закупити сједишта директно од ваздушног оператера или

од његових овлашћених представника,

- 2) обављају се између исте двије или више тачака, или
- 3) обављају се у складу с објављеним редом летења, или
- 4) су тако редовни и учестали да чине препознатљив систематски низ;

bb) "резервација" подразумијева да путник има карту или неки други доказ из којег се види да је резервацију прихватио или регистровао ваздушни оператер или туристички оператер;

cc) „специјално право вучења (SDR)“ јесте обрачунска јединица коју утврђује Међународни монетарни фонд;

n) "стално мјесто пребивалишта" је оно мјесто пребивалишта које је непромјенљиво и стално пребивалиште путника у тренутку несреће. Држављанство путника не представља одлучујући фактор у овом погледу;

dd) "трпећа земља" јесте свака земља која није потписница Споразума о ЕСАА;

ee) "туристички оператер", изузимајући ваздушног оператера, јесте организатор путовања у складу са Законом о заштити потрошача Босне и Херцеговине;

ff) "укупно трајање путовања" подрезумијева временску разлику између времена поласка и времена доласка према реду летења;

gg) "управни орган аеродрома" или "управни орган" је орган који, према Закону о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 39/09), за првенствени циљ има руковођење и управљање аеродромском инфраструктуром, као и координирање и контролу активности различитих оператера који су присутни на аеродрому или у аеродромском систему;

hh) "ускраћено укрцавање" подразумијева одбијање ваздушног оператера да превезе путнике на одређеном лету, иако су се појавили на укрцавању под условима утврђеним у члану 3. став (2) овог закона, осим када постоје оправдани разлози да им се ускрати укрцавање, као што су здравствени разлози, питања безбједности или непосједовања одговарајуће путне документације;

ii) "узастановни ваздушни оператер" је ваздушни оператер који на основу уговора о превозу, који склопи први ваздушни оператер, обавља дио тог превоза уз пристанак

путника, односно наручиоца превоза;

- jj) "ваздушни оператер државе потписнице Споразума о ЕСАА " је ваздушни оператер којем је надлежно тијело државе потписнице Споразума о ЕСАА издало важећу оперативну дозволу.

Члан 3.

(Област примјене)

(1) Овај закон примјењује се на:

- a) путнике који путују ваздухопловом који полијеће с аеродрома на територији Босне и Херцеговине, потписнице Споразума о ЕСАА (у даљем тексту: ЕСАА подручје);
- b) путнике који путују ваздухопловом који полијеће с аеродрома који се налази у некој трећој земљи ка аеродрому смјештеном на територији Босне и Херцеговине, осим ако су добили погодности или накнаду и ако им је пружена помоћ у тој трећој земљи, под условом да је ваздушни оператер за дати лет ваздушни оператер државе потписнице Споразума о ЕСАА.

(2) Овај закон примјењује се под условом да:

- a) путници из става (1) тач. а) и б) имају потврђену резервацију за лет и да се, осим у случају отказивања лета из члана 30. овог закона, појаве на пријавници:
 - 1) на начин и у вријеме како је то утврдио ваздушни оператер, туристички оператер или овлашћени путнички агент, или
 - 2) ако није назначено вријеме, најкасније 45 минута прије објављеног времена полијетања;
- b) је ваздушни оператер или туристички оператер премјестио путнике с лета за који су имали резервацију на други лет, без обзира на разлог.

- (3) Овај закон примјењује се и на путнике који имају путну карту издату по програму за путнике који често путују или коју су, по неком другом комерцијалном програму, издали ваздушни оператер или туристички оператер.
- (4) Овај закон не примјењује се на путнике који путују бесплатно или по умањеној цијени карте која широј јавности није директно или индиректно доступна.
- (5) Овај закон примјењује се на сваког оперативног ваздушног оператера који пружа превоз путницима обухваћеним ст. (1) и (2) овог члана. Када ваздушни

оператер који нема уговор с путником извршава обавезе из овог закона, сматра се да то чини у име лица које има уговор с тим путником.

- (6) Одредбе овог закона не утичу на права путника предвиђена Законом о заштити потрошача у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", број 25/06).
- (7) Овај закон не примјењује се на случајеве отказивања пакет-аранжмана који су отказани из разлога који је другачији од оног због којег је отказан лет.

Члан 4.

(Превоз који обавља држава и превоз поштанских артикала)

- (1) Овај закон примјењује се и на ваздухоплове државе или ентитета ако су испуњени услови наведени у члану 1. овог закона.
- (2) Приликом превоза поштанских артикала, оператер је одговоран само надлежној поштанској управи, у складу с прописима који се примјењују на односе између оператера и поштанских управа.
- (3) Осим у случајевим наведеним у ставу (2) овог члана, одредбе овог закона не примјењују се на превоз поштанских артикала.

ПОГЛАВЉЕ II - ДОКУМЕНТАЦИЈА И ОБАВЕЗЕ ВАЗДУШНОГ ОПЕРАТЕРА У ОДНОСУ НА ПРЕВОЗ ПУТНИКА, ПРТЉАГА И ТЕРЕТА

Члан 5.

(Путници и пртљаг)

- (1) У погледу превоза путника, ваздушни оператер дужан је да изда појединачну или колективну путну карту, која садржи:
 - а) ознаку мјеста поласка и доласка;
 - б) ако се мјесто поласка и мјесто доласка налазе на територији једне државе, а једно или више мјеста за заустављање на територији друге државе, назнаку најмање једног мјеста за заустављање.
- (2) У погледу превоза путника, ваздушни оператер може издати документ другачији од оног наведеног у ставу (1) овог члана, који обавезно садржи информације наведене у ставу (1) тач. а) и б) овог члана, с тим да ће путницима дати на увид писмену изјаву о оваквој информацији.
- (3) Ваздушни оператер издаје путнику пртљажну идентификациону картицу за сваки пријављени комад пртљага.
- (4) Ваздушни оператер издаје путнику писмено обавјештење о ограничењу одговорности ваздушног оператера у случају смрти или повреде путника, или губитка или оштећења пртљага и кашњења.

- (5) Одредбе овог закона примјењују се и у случајевима када ваздушни ваздушни оператер не поступи у складу са ст. (1) тач. а) и б), (2) и (3) и (4) овог члана.

Члан 6.

(Терет)

- (1) У погледу превоза терета, ваздушни оператер издаје теретни лист.
- (2) Било који други документ који садржи извјештај о превозу који ће бити обављен може бити замијењен издавањем теретног листа за превоз ваздухом. Ако се користе такви документи, ваздушни оператер ће, ако то од њега затражи пошилалац робе, доставити пошилаоцу признаницу о терету, којом се одобрава идентификовање пошилке и приступ информацијама садржаним у извјештају наведеном у поменутом документу.

Члан 7.

(Садржај теретног листа за превоз ваздухом или признанице о терету)

Теретни лист за превоз ваздухом или признаница о терету садржи:

- а) ознаку мјеста поласка и доласка;
- б) ако су мјесто поласка и мјесто доласка на територији једне државе потписнице а једно или више мјеста за заустављање на територији друге државе, назнаку најмање једног мјеста за заустављање; и
- с) ознаку тежине пошилке.

Члан 8.

(Документ који се односи на природу терета)

У случају потребе да испуни царинске, полицијске или сличне формалности, од пошилаоца се може затражити да покаже документ који наводи која је природа терета која се превози.

Члан 9.

(Опис теретног листа за превоз ваздухом)

- (1) Пошилалац саставља теретни лист у три оригинална примјерка.
- (2) Први примјерак носи ознаку "За ваздушног оператер" и потписује га пошилалац робе. Други примјерак носи ознаку "За примаоца робе" и потписују га пошилалац и ваздушни оператер. Трећи примјерак потписује ваздушни оператер који ће га предати пошилаоцу након предаје терета.

- (3) Потпис ваздушног оператер и пошиљаоца може бити унапријед одштампан или замијењен факсимилом.
- (4) Уколико, на захтјев пошиљаоца, ваздушни оператер састави теретни лист, сматраће се да је поступио у име пошиљаоца.

Члан 10.

(Документација за вишеструке пакете)

У случају када постоји више од једног пакета:

- а) ваздушни оператер терета има право да захтијева да пошиљалац изда одвојене ваздухопловне теретне листове;
- б) пошиљалац има право да захтијева да ваздушни оператер достави одвојене потврде о пријему терета када се користе други документи наведени у члану 6. став (2) овог закона.

Члан 11.

(Непридржавање услова садржаних у документацији)

Непридржавање одредаба чл. 6. и 10. овог закона неће утицати на ваљаност уговора о превозу, на који ће се, без обзира на наведено, примјењивати одредбе овог закон.

Члан 12.

(Одговорност за појединости у документацији)

- (1) Пошиљалац је одговоран за уредност, тачност и исправност појединости и изјава које се односе на терет, а које је унио он или су унесени у његово име у теретни лист, или их је он доставио или су у његово име достављени ваздушном оператеру како би их овај унио у признанице о предатом терету, или у извјештај који се доставља уз документ описан у члану 6. став (2) овог закона.
- (2) Одредба става (1) овог члана се, такође, примјењује у случају када је лице које врши дужност у име пошиљаоца истовремено и представник ваздушног оператера.
- (3) Пошиљалац је одговаран за штету која је проузрокована ваздушном оператеру, укључујући и штету за коју је ваздушни оператер одговоран трећим лицима ако штета настане због недостатка, нетачности и

неисправности података и исправа из става (1) овог члана. Пошиљалац ће се ослободити од одговорности за проузроковану штету ако докаже да је штету проузроковао ваздушни оператер или лице које дјелује у његово име, односно да је штету проузроковало треће лице уношењем неуредних, нетачних и неисправних појединости и изјава, које се односе на терет, у признанице о предатом терету, или у извјештај који се доставља уз документ описан у члану 6. став (2) овог закона.

- (4) Пошиљалац је одговоран за штету која је проузрокована лицима, ваздухоплову и другим стварима дјеловањем својстава терета који је предат на превоз, изузев ако ваздушном оператеру та својства нису била нити морала бити позната.

Члан 13.

(Документација којом се доказује вриједност)

- (1) Теретни лист или признаница о предатом терету доказ су о закључењу уговора о пријему терета и наведених услова превоза.
- (2) Било који податак наведен у теретном листу или признаници о предатом терету, а који се односи на тежину, димензије и амбалажу, као и они који се односе на број пакета, представља доказ о истинитости наведених података.
- (3) Било који податак наведен у теретном листу или признаници о предатом терету, а који се односи на количину, запремину и стање терета, уколико их је ваздушни оператер провјерио, те то навео у теретном листу, или ако је у питању спољашње стање терета и амбалаже, представља доказ о истинитости наведених података.

Члан 14.

(Право на располагање теретом)

- (1) Пошиљалац робе има право да располаже теретом тако што ће га вратити на полазни или долазни аеродром, или тако што ће га зауставити током путовања у тренутку било којег слијетања, или захтијевати да буде достављен на мјесто испоруке или да, за вријеме путовања, буде достављен лицу које није првобитно наведено као прималац робе, или тражећи да буде враћен на полазни аеродром. Пошиљалац неће користити ово право на располагање теретом на начин који може угрозити ваздушног оператера или друге пошиљаоце робе и мора надокнадити све трошкове до којих дође уживањем овог права.
- (2) Ако је немогуће извршити налоге пошиљаоца робе, ваздушни оператер о томе мора обавијестити пошиљаоца.
- (3) Ако ваздушни оператер испуни пошиљаочев захтјев за располагање теретом, иако му није поднесен трећи примјерак теретног листа, према члану 9. став (2)

овог закона дужан је да надокнади штету узроковану испуњењем тог захтјева особи која је овлашћени ималац трећег примјерка теретног листа.

- (4) Без обзира на одредбу става (3) овог члана, оператер има право на поврат исплаћене накнаде према пошиљаоцу.
- (5) У случају да извршење захтјева за располагање теретом није могуће или да би се његовим извршењем узроковала штета оператеру или имаоцима захтјева за располагањем другим теретом, ваздушни оператер је обавезан да о томе обавијести пошиљаоца.
- (1) Право располагања теретом које је пренесено на пошиљаоца престаје да важи у тренутку када почиње да важи право примаоца терета, у складу са чланом 15. овог закона. Ако прималац не преузме терет, или с њим није могуће ступити у контакт, право на располагање теретом припада пошиљаоцу.

Члан 15.

(Испорука терета)

- (1) Осим у случају када је пошиљалац поступио у складу са чланом 14. овог закона, прималац има право да, по пристизању терета на одредиште, затражи од ваздушног оператер да: допреми терет примаоцу, наплати трошкове и да се придржава услова превоза.
- (2) Осим ако је другачије договорено, обавеза је оператера да, што прије, обавијести примаоца о пристизању терета.
- (3) Ако ваздушни оператер призна губитак терета или ако терет није стигао прије истека рока од седам дана од дана када је требало да стигне, прималац има право на накнаду штете у складу с уговором о превозу.

Члан 16.

(Примјена права пошиљаоца и примаоца)

Пошиљаоцу и примаоцу припадају права утврђена чл. 14. и 15. овог закона, под условом да извршавају обавезе из уговора о превозу.

Члан 17.

(Однос између трећих страна)

- (1) Чл. 14. 15. и 16. примјењују се на однос између пошиљаоца и примаоца, као и на међусобне односе трећих страна уколико њихова права произлазе из права пошиљаоца или примаоца.

- (2) Право на располагање теретом, испорука терета и примјена права пошиљаоца и примаоца могу се измијенити само ознаком "експрес" у теретном листу или признаници о испоруци терета.

Члан 18.

(Царинске, полицијске и формалности других државних органа)

- (1) Пошиљалац мора прибавити информације и документе који су неопходни ради задовољења царинских, полицијских и формалности других државних органа, прије него што терет буде испоручен примаоцу. Пошиљалац је одговоран оператеру за штету која је проузрокована услед недостатка или непотпуности или нерегуларности таквих информација или докумената, осим ако је до штете дошло грешком оператера, његових службеника или представника.
- (2) Ваздушни оператер није обавезан да провјерава тачност таквих информација или докумената.

ПОГЛАВЉЕ III - ОДГОВОРНОСТ ВАЗДУШНИХ ОПЕРАТЕРА И ИЗНОС НАКНАДЕ ШТЕТЕ

Члан 19.

(Одговорност ваздушног оператера)

- (1) Одговорност ваздушног оператера ЕСАА подручја у погледу путника и њиховог пртљага уређује се одредбама овог закона.
- (2) Обавеза осигурања ваздушног оператера ЕСАА подручја подразумијева осигурање до одговарајуће висине осигурања која свим лицима која имају право на накнаду штете обезбјеђује исплату цјелокупног износа на који имају право у складу с одредбама овог закона и члана 4. тачка (х) Додатка I Правилника о радној дозволи ваздушног оператера и заједничким правилима за обављање ваздушног превоза ("Службени гласник БиХ", број: 66/10).

Члан 20.

(Смрт или повреде путника)

- (1) Ваздушни оператер одговоран је за штету претрпљену у случају смрти или физичке повреде путника само под условом да је до незгоде, која је проузроковала смрт или повреду, дошло у ваздухоплову или за вријеме било које од операција укрцавања или искрцавања.

- (2) Ваздушни оператер ЕСАА подручја, без одгађања, а најкасније 15 дана од дана утврђивања идентитета физичког лица које има право на накнаду штете, исплаћује аконтацију сразмјерну тешкоћама које је то лице претрпјело и која му омогућава да задовољи тренутне материјалне потребе.
- (3) Аконтација у случају смрти не смије бити мања од 16.000 SDR-а по путнику у противвриједности у конвертибилним маркама.
- (4) Аконтација не представља признање одговорности ваздушног оператера.
- (5) У случају исплате аконтације, она ће бити компензована каснијим износима исплаћеним на основу одговорности ваздушног оператера ЕСАА подручја.
- (6) Аконтација неће бити враћена односно компензована, осим у случајевима прописаним у члану 24. овог закона или у случају када је исплаћена лицу које није имало право на накнаду штете.

Члан 21.

(Оштећења пртљага)

- (1) Ваздушни оператер одговоран је за штету претрпљену у случају оштећења или губитка предатог пртљага само у случају да је до догађаја који је довео до оштећења или губитка дошло у ваздухоплову или у било којем тренутку од када је предати пртљаг био у надлежности ваздушног оператера. Међутим, ваздушни оператер није одговоран ако и у оној мјери у којој је до оштећења дошло због недостатка који је својствен пртљагу, лошег квалитета или мане самог пртљага.
- (2) Ако ваздушни оператер призна губитак предатог пртљага или ако предати пртљаг није стигао након истека рока од 21 дан након дана када је требало да стигне, путник има право на накнаду штете у складу с овим законом и уговором о превозу.

Члан 22.

(Оштећења терета)

- (1) Ваздушни оператер је одговоран за штету насталу у случају оштећења или губитка терета само у случају ако је до догађаја који је узроковао штету дошло за вријеме превоза ваздухом.
- (2) Међутим, ваздушни оператер није одговоран ако и у оној мјери у којој се докаже да је до оштећења или губитка терета дошло из једног или више сљедећих разлога:
 - а) због недостатка који је својствен пртљагу, лошег квалитета или мане самог терета,

b) лошег паковања терета који није обавио оператер или његови запослени или представници,

c) у случају рата или оружаног сукоба,

d) у случају извршења акта државног органа у вези са уласком, изласком или транзитом терета.

(3) Превоз ваздухом, са значењем које му је дато у ставу (1) овог члана, подразумева вријеме у којем је терет у надлежности оператера.

(4) Вријеме трајања превоза ваздухом не може се продужити временом трајања превоза копном, морем или унутрашњим водама, који се обављају ван аеродрома. Ако се, ипак, такав превоз обави у оквиру извршења уговора о превозу ваздухом, у сврху утовара, испоруке или претовара, претпоставља се да је свака штета, под условом да нема доказа да се десило супротно, резултат догађаја који се десио за вријеме превоза ваздухом. Ако ваздушни оператер, без сагласности пошиљаоца, замијени овакав превоз другом врстом превоза у цјелини или у оном дијелу превоза који је предвиђен као превоз ваздухом, овакав превоз другом врстом превоза мора се обавити за вријеме трајања превоза ваздухом.

Члан 23.

(Кашњење)

Ваздушни оператер одговоран је за штету проузроковану кашњењем у превозу путника, пртљага или терета. Међутим, ваздушни оператер није одговоран за штету проузроковану кашњењем ако докаже да су он или његови запослени и представници предузели све мјере које су реално могли предузети како би избјегли штету, или ако докажу да је било немогуће предузети такве мјере.

Члан 24.

(Ослобађање од одговорности)

Ваздушни оператер ослобађа се или се дјелимично ослобађа од одговорности за штету ако докаже да је штета проузрокована или је њеном настанку допринијела намјера или непажња или пропуст особе која захтијева накнаду штете, у мјери у којој су намјера или непажња или пропуст проузроковали штету или су допринијели њеном настанку.

Члан 25.

(Накнада штете у случају смрти или повреде путника)

- (1) Ваздушни оператер не може искључити или ограничити своју одговорност за штету проузроковану на начин предвиђен одредбом члана 20. став (1) овог закона, и то за штету која не прелази 113.100 SDR-а за сваког путника.
- (2) Ваздушни оператер није одговоран за штету чији износ прелази 113.100 SDR-а за сваког путника, на начин како је то предвиђено чланом 20. став (1) овог закона, ако докаже да:
 - a) штета није настала усљед непажње или грешке или пропуста оператера или његових запослених или представника; или
 - b) је штете настала усљед непажње или грешке или пропуста трећег лица.

Члан 26.

(Ограничења одговорности у односу на кашњење пртљага и терета)

- (1) Ваздушни оператер одговоран је за штету проузроковану кашњењем из члана 23. овог закона до износа од 4.694 SDR-а за сваког путника.
- (2) Ваздушни оператер је одговоран за уништење, губитак, оштећење или закашњење пртљага до износа од 1.131 SDR-а за сваког путника, осим ако је путник, у тренутку када је пртљак предат оператеру, дао специјалну изјаву о већој вриједности пртљага и платио додатну накнаду.
- (3) У случају из става (2) овог члана ваздушни оператер дужан је да плати износ који не прелази износ наведен у специјалној изјави.
- (4) Ваздушни оператер је одговоран за штету проузроковану на терету у случају његовог уништења, губитка, оштећења или закашњења до износа од 19 SDR-а по килограму терета, осим ако је, у тренутку када је терет предат оператеру, пошиљалац дао специјалну изјаву о већој вриједности и платио додатну накнаду. У том случају, оператер је дужан да плати износ који не прелази наведену накнаду.
- (5) У случају уништења, губитка, оштећења или закашњења дијела терета или било којег предмета садржаног у њему, приликом одређивања износа на који се ограничава одговорност оператера, у обзир се узима само укупна тежина једног или више пакета на које се односи наведени текст. Међутим, када уништење, губитак, оштећење или закашњење дијела терета или било којег предмета садржаног у њему утиче на вриједност осталих пакета обухваћених истим теретним листом или истом признаницом, или, ако они нису издати, истим извјештајем сачуваним у неком другом документу из члана 6. став (2) овог закона, укупна тежина једног таквог пакета или више пакета такође се узима у обзир приликом одређивања границе одговорности.

- (6) Одредбе ст. (1) и (2) овог члана не примјењују се у случају да је штета проузрокована намјером, грешком или пропустом оператора, његових запослених или представника.

Члан 27.

(Конверзија монетарних јединица)

Конверзија износа SDR-а у конвертибилне марке (БАМ) обавља се у складу са методом конверзије коју примјењује Међународни монетарни фонд, а која је на снази на дан доношења пресуде за накнаду штете.

Члан 28.

(Одговорност ваздушног оператора у случају ускраћеног укрцавања, отказивања лета и кашњења лета)

Овим законом, под сљедећим условима, утврђује се минимум права за путнике, у случајевима када:

- a) је против њихове воље ускраћено укрцавање;
- b) је њихов лет отказан;
- c) њихов лет касни.

Члан 29.

(Ускраћено укрцавање)

- (1) Када ваздушни оператор оправдано очекује да ће морати да ускрати укрцавање на одређени лет, прво ће позвати добровољце да предају своје резервације у замјену за погодности, под условима који ће бити договорени између дотичног путника и оперативног ваздушног оператора. Добровољцима ће бити пружена помоћ у складу са чланом 33. овог закона, при чему ће та помоћ бити додатна у односу на погодности из овог става.
- (2) Ако број добровољаца који иступе није довољан да се осталим путницима са резервацијама омогући укрцавање на лет, тада ваздушни оператор може ускратити укрцавање путницима против њихове воље.
- (3) Ако је путницима ускраћено укрцавање против њихове воље, ваздушни оператор мора им то одмах компензовати у складу са чланом 32. овог закона и пружити помоћ у складу са чланом 33. и 34. овог закона.

Члан 30.

(Отказивање)

(1) У случају отказивања лета:

- a) ваздушни оператер понудиће путницима помоћ у складу са чланом 33. овог закона;
 - b) ваздушни оператер понудиће путницима помоћ у складу са чланом 34. став (1) тачка а) и чланом 34. став (2) овог закона, а у случају преусмјерења, када је оправдано очекивано вријеме новог лета најмање дан након полијетања које је било планирано за отказани лет, помоћ утврђену у члану 34. став (1) тачка б) и члану 34. став (1) тачка ц) овог закона; и
 - c) путници имају право на накнаду од ваздушног оператера у складу са чланом 32. овог закона, осим ако су о отказивању обавијештени:
 - 1) најмање двије седмице прије предвиђеног времена полијетања;
 - 2) између двије седмице и седмицу прије предвиђеног времена полијетања а понуђено им је преусмјеравање, чиме би им се омогућило полијетање највише два сата прије предвиђеног времена полијетања и стицање до крајњег одредишта за мање од четири сата након предвиђеног времена слијетања;
 - 3) мање од седам дана прије предвиђеног времена полијетања а понуђено им је преусмјеравање, чиме би им се омогућило полијетање највише један сат прије предвиђеног времена полијетања и стицање до крајњег одредишта мање од два сата након предвиђеног времена слијетања.
- (2) Када се путници обавијесте о отказивању, мора им се дати објашњење у вези са могућим алтернативним превозом.
- (3) Ваздушни оператер није обавезан да плати накнаду у складу са чланом 32. овог закона ако може доказати да је отказивање узроковано ванредним околностима које нису могле бити избјегнуте чак и да су све потребне мјере биле предузете.
- (4) Терет доказивања у вези с питањима о томе да ли је и када путник обавијештен о отказивању лета је на оперативном ваздушном оператеру.

Члан 31.

(Кашњење)

- (1) Када ваздушни оператер оправдано очекује да ће одређени лет каснити у односу на предвиђено вријеме полијетања:
- a) два сата или више у случају летова на удаљености од 1500 километара или мање; или

- b) три сата или више за летове унутар ЕСАА подручја, на удаљености између 1500 и 3500 километара; или
 - c) за четири сата или више у случају свих летова који не потпадају под тачку а) или б), ваздушни оператер ће путницима понудити:
 - 1) помоћ како је утврђено у члану 34. став (1) тачка а) и члану 34. став (2) овог закона; и
 - 2) помоћ како је утврђено у члану 34. став (1) тачка б) и члану 34. став (1) тачка ц) овог закона, када је оправдано очекивано вријеме полијетања најмање дан након времена полијетања које је претходно најављено; и
 - 3) помоћ како је утврђено у члану 33. став (1) тачка а) овог закона, када је у питању кашњење од најмање четири сата.
- (2) У сваком случају, помоћ ће бити понуђена у оквиру временских граница, како је то наведено у ставу (1) овог члана, а у односу на сваку удаљеност засебно.

Члан 32.

(Право на накнаду)

- (1) Путницима припада право на накнаду у износу од:
- a) 250 евра за све летове на удаљености од 1500 километара или мање;
 - b) 400 евра за све летове унутар ЕСАА подручја дужине од преко 1500 километара и за све друге летове на удаљености између 1500 и 3500 километара;
 - c) 600 евра за све летове који не потпадају под тачку а) или б) овог става.
- (2) Приликом утврђивања даљине, основа за утврђивање накнаде је посљедње одредиште на којем ускраћено укрцавање и отказивање изазива кашњење доласка путника у односу на предвиђено вријеме.
- (3) Вриједност накнаде изражене у еврима исплаћује се у противвриједности у конвертибилним маркама (BAM). Основ за обрачун накнаде у еврима која се плаћа у конвертибилним маркама (BAM) јесте противвриједност девизног износа исказаног у конвертибилним маркама (BAM), према важећем курсу Централне банке БиХ на дан обрачуна.
- (4) Када се путницима понуди преусмјерење до њиховог крајњег одредишта алтернативним летом у складу са чланом 33. овог закона, а чије вријеме доласка не прелази предвиђено вријеме доласка лета који је првобитно резервисан:

- a) за два сата, за све летове на удаљености од 1500 километара или мање; или
 - b) за три сата, за све летове унутар ЕСАА подручја дужине од преко 1500 километара и све друге летове на удаљености између 1500 и 3500 километара; или
 - c) за четири сата, за све летове који не потпадају под тачку а) или б) овог става, ваздушни оператер може за 50% умањити надокнаду предвиђену у ставу (1) овог члана.
- (5) Накнада из става (1) овог члана исплаћује се у готовини, електронским банковним трансфером, банковним налогом или банковним чеком или уз потписану сагласност путника, путничким дознакама и/или путем других услуга.
- (6) Раздаљине из става (1) и (2) мјере се методом велике кружне руте.

Члан 33.

(Право на поврат новца или преусмјерење)

- (1) Путницима ће бити понуђено да изаберу између:
- a) поврата новца у року од седам дана, на начин предвиђен чланом 32. став (3) овог закона, за пуни износ карте по цијени за коју је купљена, за дио или дијелове путовања који нису реализовани, и за дио или дијелове који су већ реализовани ако тај лет више не служи никаквој сврси у смислу првобитног плана путовања путника, заједно са, када је то битно, повратним летом на прву тачку полијетања, првом приликом;
 - b) преусмјерења, под сличним условима превоза, на њихово крајње одредиште, првом приликом; или
 - c) преусмјерења, под сличним условима превоза, на њихово крајње одредиште, неког каснијег датума, по вољи путника, у зависности од расположивости сједишта.
- (2) На путнике чији летови чине дио пакет-аранжмана примјењује се став (1) тачка а) овог члана, искључујући право на надокнаду у случајевима у којима такво право произлази из Закона о заштити потрошача у Босни и Херцеговини.
- (3) Када ваздушни оператер, у случају када одређени град, метрополу или регију опслужује неколико аеродрома, понуди путнику лет до аеродрома који је алтернатива оном за који је извршена резервација, ваздушни оператер сноси трошкове пребацивања путника од тог алтернативног аеродрома до аеродрома за који је извршена резервација или до неког другог оближњег одредишта које је договорено са путником.

Члан 34.

(Право на збрињавање)

- (1) Путницима ће бити понуђени бесплатни:
 - а) оброци и освјежења у разумном односу према времену чекања;
 - б) хотелски смјештај у случајевима:
 - 1) када је нужно задржати се током једне или више ноћи, или
 - 2) када је нужно задржати се дуже него што је путник намјеравао;
 - в) превоз на релацији између аеродрома и мјеста смјештаја (хотел или нешто друго).
- (2) Поред тога, путницима ће бити понуђена два бесплатна телефонска позива, коришћење телекса или факса или е-маила.
- (3) При примјени овог члана, ваздушни оператер мора посебну пажњу посветити потребама лица са смањеном покретљивошћу и лица која су у њиховој пратњи, као и потребама дјеце без пратње.

Члан 35.

(Смјештај у вишу или нижу класу)

- (1) Ако ваздушни оператер смјести путника у класу вишу од оне за коју је купљена карта, може да не захтијева никакво додатно плаћање.
- (2) Ако ваздушни оператер смјести путника у класу нижу од оне за коју је купљена карта, онда, у року од седам дана, и на начин предвиђен чланом 32. став (3) овог закона, путнику исплаћује:
 - а) 30% цијене карте за све летове на удаљености од 1500 километара или мање, или
 - б) 50% цијене карте за све летове унутар ЕСАА подручја од преко 1500 километара и за све друге летове на удаљености између 1500 и 3500 километара; или
 - в) 75% цијене карте за све летове који не потпадају под тачку а) и б) овог става.

Члан 36.

(Додатна накнада)

- (1) Овај закон примјењује се и на додатну накнаду, не доводећи у питање права путника. Од додатне накнаде ваздушни оператер може одбити накнаду која се додјељује по овом закону.
- (2) Став (1) овог члана не примјењује се на путнике добровољце чија су права регулисана чланом 29. став (1) овог закона.

Члан 37.

(Право на поврат исплаћене накнаде)

- (1) У случајевима када ваздушни оператер плати накнаду или испуни друге обавезе предвиђене овим законом, има право да потражује накнаду од било којег лица, укључујући треће стране, у складу са важећим законом.
- (2) Овим законом се не ограничава право ваздушног оператера да потражује на поврат исплаћене накнаде новца од туристичког оператера или неког другог лица с којим ваздушни оператер има уговор.
- (3) Одредбе овог закона не ограничавају право туристичког оператера или треће стране, осим путника с којим ваздушни оператер има уговор, да потражује поврат новца или накнаду од ваздушног оператера, у складу са релевантним важећим законима.

Члан 38.

(Обавеза обавјештавања путника о њиховим правима)

- (1) Ваздушни оператер обезбјеђује да на пријавници путницима буде постављено јасно видљиво и читљиво сљедеће обавјештење: 'Ако вам је ускраћено укрцавање или је ваш лет отказан или одгођен на најмање два сата, на пријавници или капији за укрцавање потражите сажетак у којем су наведена ваша права, посебно у погледу накнаде и помоћи'.
- (2) Ваздушни оператер који ускраћује укрцавање или отказује лет мора сваком путнику дати писмено обавјештење у којем се наводе правила за накнаду и помоћ у складу са овим законом.

- (3) Ваздушни оператер дужан је да у року не краћем од два сата достави сваком путнику чији лет касни писмено обавјештење. Путнику се у писаној форми морају дати и контакт информације о органу надлежном за поступање по питању заштите права путника, а који је утврђен чланом 40. овог закона.
- (4) Ваздушни оператер на адекватан начин обезбјеђује обавјештење и за слијепа и слабовидна лица.

Члан 39.

(Искључивање одбацивања одговорности)

- (1) Овим законом забрањује се свако искључивање одговорности ваздушног оператера.
- (2) У случају да ваздушни оператер не поступи у складу са ставом (1) овог члана, односно не обавијести или неправилно обавијести путника о његовим правима, путник има право да покрене поступак пред надлежним судом.

Члан 40.

(Надлежни орган за поступање по питању заштите права путника)

- (1) На основу овог закона, надлежни орган за поступање по питању жалби путника који се превозе ваздухом, а чија су права угрожена, јесте Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине (у даљем тексту: BHDCA).
- (2) Сваки путник који путује с аеродрома у Босни и Херцеговини на аеродроме ЕСАА подручја и обратно, те сваки путник који путује с аеродрома у Босни и Херцеговини на аеродроме у трећим земљама и обратно, може уложити жалбу BHDCA због кршења његових права по овом закону.
- (3) BHDCA ће на основу овог закона донијети посебан пропис којим ће утврдити поступак за поступање по жалбама путника којим су угрожена права утврђена овим законом.

Члан 41.

(Клаузула о ограничењима)

Ваздушни оператер може утврдити да уговор о превозу подлијеже вишим ограничењима одговорности од оних наведених у овом закону.

Члан 42.

(Ништавост одредаба уговора)

Свака одредба уговора о превозу путника, пртљага или терета којом се оператер ослобађа од одговорности или којом се одређује нижи ниво одговорности од оног

прописаног овим законом је ништава и не производи правно дејство. Ништавост такве одредбе уговора о превозу путника, пртљага или терета не утиче на ваљаност осталих одредаба уговора на које се примјењује одредбе овог закона.

Члан 43.

(Слобода уговарања)

- (1) Ваздушни оператер ће одбити да закључи уговор о превозу који је противан овом закону.
- (2) Ваздушни оператер може поставити и другачије услове превоза ако они нису у супротности с одредбама овог закона.
- (3) Сви ваздушни превозници приликом продаје услуга ваздушног превоза унутар ЕСАА подручја обезбјеђују да сажетак главних одредаба уговора о превозу, којима се уређује одговорност ваздушног оператера према путницима и њиховом пртљагу, укључујући рокове за подношење тужбе за накнаду штете и могућност давања посебне изјаве о пртљагу, буде доступан путницима на свим продајним мјестима, укључујући продају путем телефона или интернета. Како би удовољили овом захтјеву за пружање информација, ваздушни превозници користиће обавјештење, како је то наведено у члану 44. овог закона. Такав сажетак или обавјештење не може се користити као основа за подношење захтјева за надокнаду штете нити за тумачење одредаба овог закона.
- (4) Осим захтјева у вези с пружањем информација из става (1) овог члана, сви ваздушни превозници, за ваздушни превоз који се обавља или продаје, сваком путнику издају писмено обавјештење о:
 - а) граници одговорности оператера која важи за дати лет у случају смрти или повреде, уколико таква граница постоји;
 - б) граници одговорности оператера која важи за дати лет у случају уништења, губитка или оштећења пртљага, као и упозорење да путник приликом регистрација пртљага треба да упозори авио-компанију на сав пртљак чија вриједност прелази тај износ, или пртљак у цјелини треба да осигура прије путовања;
 - с) граници одговорности оператера која важи за дати лет за штету изазвану кашњењем.
- (5) Када превоз у цјелини обављају ваздушни оператери из ЕСАА подручја, ограничења која су наведена у складу са захтјевима за пружање информација из ст. (1) и (2) су ограничења утврђена овим законом, осим у случају када ваздушни оператер ЕСАА подручја добровољно примјењује ограничења која су виша од ограничења прописаних овим законом.

- (6) На превоз који обављају ваздушни превозници изван ЕСАА подручја примјењују се ст. (1) и (2) овог члана, само у погледу превоза у ЕСАА подручје, из њега или у њему.

Члан 44.

(Извод о одговорности ваздушног оператора према путницима и њиховом пртљагу)

Извод о одговорности ваздушног оператора према путницима и њиховом пртљагу с којим је ваздушни оператор дужан да упозна путнике гласи:

„Ово обавјештење садржи правила о одговорности ваздушних оператора са ЕСАА подручја у складу с одредбама Закона о облигационим односима у цивилном ваздухопловству Босне и Херцеговине и Монреалске конвенције.

(1) Накнада у случају смрти или повреде

Не постоје финансијска ограничења за одговорност у случају повреде или смрти путника. Ваздушни оператор не може оспоравати захтјеве за накнаду штете у случају када се ради о штети до износа од 113.100 SDR-а. У случају износа вишег од наведеног, ваздушни оператор може оспоравати захтјев доказујући да није поступао намјерно или немарно или пропустом.

(2) Авансна плаћања

- a) У случају смрти или повреде путника, ваздушни оператор мора у року од 15 дана од дана утврђивања лица које има право на надокнаду штете исплатити аванс потребан за покривање тренутних финансијских потреба. У случају смрти, ово авансно плаћање неће бити ниже од 16.000 SDR-а.
- b) Авансна исплата не представља признање одговорности и може се одбити од било којег накнадног износа плаћеног по основу одговорности ваздушног оператора са ЕСАА подручја, али је неповратна, осим у случајевима када ваздушни оператор докаже да је штету изазвала или јој је допринијела немарност повријеђеног или преминулог путника. Ваздушни оператор може бити ослобођен одговорности, у потпуности или дјелимично, у складу са важећим законима, или у околностима када се накнадно докаже да је лице које је примило авансну исплату својим немаром изазвало или допринијело штети или да се не ради о лицу које има право на накнаду.

(3) Кашњење путника

У случају кашњења путника, ваздушни оператор је одговоран за штету осим ако је предузео све разумне мјере како би избјегао штету или ако није било могуће

предузети такве мјере. Одговорност у случају кашњења путника је ограничена на 4.694 SDR-а.

(4) Кашњење пртљага

У случају кашњења пртљага, ваздушни оператер је одговоран за штету осим ако је предузео све разумне мјере како би избјегао штету или ако није било могуће предузети такве мјере. Одговорност у случају кашњења пртљага је ограничена на 1.131 SDR-а.

(5) Уништење, губитак или оштећење пртљага

Ваздушни оператер је одговоран за уништење, губитак или оштећење пртљага до износа од 1.131 SDR-а. У случају регистрованог пртљага, ваздушни оператер је одговоран чак и ако није крив, осим ако је пртљаг био неисправан. У случају пртљага који није регистрован, оператер је одговоран само ако је крив.

(6) Виша ограничења одговорности за пртљаг

Путник има право на више ограничење одговорности ако најкасније приликом регистрације да посебну изјаву и плати додатну накнаду.

(7) Жалбе у вези с пртљагом

Ако је пртљаг оштећен, ако касни или је изгубљен или уништен, путник мора писати и жалити се ваздушном оператеру што је прије могуће. У случају оштећења регистрованог пртљага, путник мора писати и жалити се у року од 7 дана, а у случају кашњења у року од 21 дана, а у оба случаја од датума када је пртљаг био предат путнику.

(8) Одговорност уговорних и стварних оператера

Ако ваздушни оператер који заиста изводи лет није и уговорни ваздушни оператер, путник има право да упутити жалбу или да поднесе захтјев за надокнаду штете против било којег од њих. Ако је на карти назначено име или код ваздушног оператера, тај ваздушни оператер је и уговорни оператер.

(9) Рок за подношење тужбе

Тужба за надокнаду штете мора се поднијети у року од двије године од датума доласка ваздухоплова или од датума када је требало да ваздухоплов слети.

(10) Правни основ за информације

Правни основ за описана правила налази се у Монреалској конвенцији од 28. маја 1999. године и Закон о облигационим односима у цивилном ваздухопловству Босне и Херцеговине.“

Члан 45.

(Основ за потраживања одштете)

Свако потраживање накнаде штете лица које има право на накнаду штете на основу овог закона, уговора о превозу или је проистекло из пресуде о почињеном кривичном дјелу подлијеже условима и ограничењима одговорности на начин утврђен овим законом.

Члан 46.

(Запослени и представници ваздушног оператора)

- (1) Запослени или представник ваздушног оператора против којег је покренута тужба због накнаде штете, на основу овог закона, може се ослободити од одговорности ако докаже да је за ваздушног оператора радио у оквиру својих овлашћења. Запослени или представник ваздушног оператора има право да се позива на ограничења од одговорности за насталу штету на која се позива и оператор у складу с овим законом.
- (2) Акумулирање износа накнаде штете од ваздушног оператора, његових службеника и представника неће прелазити утврђене износе ограничења од одговорности за насталу штету, утврђена овим законом.
- (3) Осим у погледу превоза терета, одредбе ст. (1) и (2) овог члана не примјењују се ако се докаже да је штета проистекла из поступка или омашке службеника или представника почињених с намјером да се изазове штета или несмотрено и знајући да ће вјероватно доћи до штете.

Члан 47.

(Благовремено обавјештење о жалби)

- (1) Ако лице овлашћено да прими предати пртљаг или терет изврши пријем без приговора путника или пошиљаоца, сматраће се да је пртљаг или терет достављен у добром стању и у складу са документом о превозу или у извјештају садржаном у неком другом документу у складу са чл. 5. став (2) и 6. став (2) овог закона.

- (2) У случају оштећења, лице одговорно за испоруку мора приговорити ваздушном оператеру одмах након што уочи оштећење, и то, у случају пртљага, најкасније седам дана од дана пријема, или у случају терета, 14 дана од дана пријема. У случају закашњења, приговор се мора уложити најкасније у року од 21 дана од дана када су му пртљак или терет стављени на располагање.
- (3) Сваки приговор мора бити уложен у писаној форми и предат или послан у прописаном року.
- (4) Ако се у наведеном року не уложи приговор, против оператера неће бити предузета никаква радња, осим у случају преваре коју је оператер починио.

Члан 48.

(Смрт одговорног лица)

У случају смрти одговорног лица ваздушног оператера, оштећени подноси тужбу за накнаду штете против његовог наследица.

Члан 49.

(Надлежности)

- (1) Тужилац подноси захтјев за накнаду штете надлежном суду на територији Босне и Херцеговине.
- (2) У случају смрти или повреде путника, тужилац може поднијети захтјев за накнаду штете надлежном суду на територији Босне и Херцеговини, или на територији државе у којој је путник у тренутку несреће имао своје стално пребивалиште, а према којој и од које оператер саобраћа у превозу путника ваздухом или својим ваздухопловом или ваздухопловом другог ваздухопловног оператера на основу комерцијалног споразума, у којој тај оператер обавља превоз путника ваздухом и у којој ваздушни оператер изнајмљује или посједује просторије или их изнајмљује или посједује други оператер с којим је наведени оператер потписао комерцијални споразум.

Члан 50.

(Арбитража)

- (1) Стране које су заључиле уговор о превозу терета могу навести да ће сваки спор који се односи на одговорност оператера бити ријешен арбитражом, у складу с овим законом. Такав уговор закључује се у писаној форми.
- (2) Арбитражни поступак се, на захтјев стране која га потражује, води у једном од судова наведених у члану 49. овог закона.

(3) Арбитар или арбитражни суд примјењују одредбе овог закона.

(4) Одредбе ст. (2) и (3) овог члана сматрају се дијелом сваке арбитражне клаузуле или споразума и сваки услов из такве клаузуле или споразума који није у складу с овим законом биће поништен.

Члан 51.

(Узастопни превоз)

(1) Узастопни оператери дужни су да се придржавају одредаба овог закона.

(2) Путник или лице које има право на накнаду штете подноси захтјев за накнаду штете против оператора који је вршио превоз током којег је дошло до несреће, догађаја или кашњења, осим када је изричитим споразумом између узастопних оператора први оператер преузео одговорност за цијело путовање.

(3) У вези с пртљагом или теретом, путник или пошиљалац има право на поступак против првог оператора, и путник или прималац, који има право на доставу, има право на поступак против посљедњег оператер, и надаље, свако од њих може повести поступак против оператора који је вршио превоз у току којег је дошло до уништења, губитка, оштећења или закашњења. Ови превозници су заједно и појединачно одговорни путнику или пошиљаоцу или примаоцу.

Члан 52.

(Право на наплату штете од трећег лица)

Ако је штету у превозу путника, пртљага или терета проузроковало треће лице, оператер који је надокнадио штету путнику или лицу које има право на надокнаду штете има право да покрене поступак за поврат исплаћене накнаде против трећег лица које је проузроковало штету.

ПОГЛАВЉЕ IV – ЛИЦА СА ПОСЕБНИМ ПОТРЕБАМА ИЛИ СМАЊЕНОМ ПОКРЕТЉИВОШЋУ

Члан 53.

(Лица са посебним потребама или смањеном покретљивошћу)

(1) Ваздушни оператер дужан је да обезбиједи предност приликом превоза, уклањања на или искрцавања са ваздухоплова лицима са посебним потребама

или смањеном покретљивошћу или и њиховој пратњи, као и дјеци без пратње родитеља или стараоца, у односу на друге путнике.

- (2) Ваздушни оператер дужан је да, у случајевима ускраћеног укрцавања, отказивања или кашњења лета у било ком трајању, лицима из става (1) овог члана, обезбиједи право на збрињавање у складу са чланом 34. овог закона.
- (3) Овим законом успостављају се правила за пружање помоћи лицима наведеним у ставу (1) овог члана, на недискриминирајућој основи.
- (4) Одредбе овог закона примјењују се на лица из става (1) овог члана која користе комерцијалне путничке услуге у ваздушном саобраћају при одласку с аеродрома, транзиту кроз аеродром или доласку на аеродром, када се тај аеродром налази на територији Босне и Херцеговине.
- (5) Овај закон се не односи на права путника утврђена чл. 79 - 90. Закона о заштити потрошача у Босни и Херцеговини и на права путника утврђена чл. 28 - 31. овог закона.

Члан 54.

(Спречавање одбијања превоза)

Ваздушни оператер или његов представник, приликом превоза путника наведених у ставу (1) члана 53. овог закона, мора:

- a) прихватити резервацију за лет са аеродрома или на аеродром на који се примјењује овај закон;
- b) извршити укрцавање на ваздухоплов на аеродрому на који се примјењује овај закон, под условом да предметно лице посједује важећу карту и резервацију.

Члан 55.

(Одступања, посебни услови и информисање)

- (1) Ваздушни оператер или његов представник могу одбити да прихвате резервацију лица наведених у ставу (1) члана 53. овог закона, или да такво лице укрцају у ваздухоплов:
 - a) ако је то у сврху испуњавања важећих захтјева у вези са сигурношћу летења установљених међународним правом, Споразумом о ЕСАА, Законом о ваздухопловству Босне и Херцеговине или у сврху испуњавања захтјева у вези са сигурношћу летења које је установио орган који је предметном ваздушном оператеру издао сертификат ваздушног оператера (АОС),
 - b) ако величина ваздухоплова или његових врата чини физички немогућим укрцавање или превоз лица наведених у ставу (1) члана 53. овог закона.

- (2) У случају одбијања да прихвати резервацију по основу који је наведен под тачком а) или б) из става (1) овог члана, ваздушни оператер, његов представник или туристички оператер дужни су да лицима наведеним у ставу (1) члана 53. овог закона предложе прихватљиву алтернативу.
- (3) Лицима наведеним у ставу (1) члана 53. овог закона којима је ускраћено укрцавање на основу њихове инвалидности или смањене покретљивости, те било којем лицу у пратњи наведених лице у складу са ставом (2) овог члана, мора бити понуђено право на накнаду трошкова или преусмјерење лета како је то утврђено у члану 33. овог закона. Право на могућност повратног лета или преусмјерење лета зависи од тога да ли су испуњени сви захтјеви по питању сигурности летења.
- (4) Под истим условима наведеним у ставу (1), тачка а) овог члана, ваздушни оператер или његов представник или туристички оператер могу захтијевати од лица са инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу да имају пратњу другог лица које је оспособљена за пружање неопходне помоћи предметном лицу.
- (5) Ваздушни оператер или његов представник дужни су да учине јавно доступним информације које су доступне другим путницима, у прилагођеној форми и на истим језицима као и другим путницима, правила у вези са сигурношћу летења, која се примјењују на превоз лице наведених у ставу (1) члана 53. овог закона, као и сва евентуална ограничења која се односе на њихов превоз или опрему за кретање због величине ваздухоплова.
- (6) У случају да ваздушни оператер или његов представник не поступе у складу са ставом (1) или (2) овог члана, дужни су да о разлозима непоступања одмах обавијесте лица из става (1) члана 53. овог закона. Ваздушни оператер и његов представник дужни су да, на захтјев лица из става (1) члана 53. овог закона, писмено доставе ове разлоге у року од пет радних дана од пријема захтјева.

Члан 56.

(Одређивање долазних и одлазних тачака)

- (1) У сарадњи са корисницима аеродрома, путем комитета корисника аеродрома, као и релевантним организацијама које заступају лица из става (1) члана 53. овог закона, управни орган аеродрома је дужан да одреди долазне и одлазне тачке у оквиру границе аеродрома или на мјесту које је под директном контролом управног органа, и унутар и изван терминалних зграда, на којим лица са инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу могу лако најавити свој долазак на аеродром и затражити помоћ.
- (2) Долазне и одлазне тачке из става (1) овог члана морају бити јасно обиљежене и пружати основне информације о аеродрому, у одговарајућој форми.

Члан 57.

(Преношење информација)

- (1) Ваздушни превозници и њихови представници дужни су да предузму све неопходне мјере за пријем, на свим својим продајним тачкама на територији држава потписница Споразума о ЕСАА, укључујући телефонску и интернетску продају, обавјештења о потреби за добијањем помоћи упућених од лица са инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу.
- (2) У случају да ваздушни оператер или његов представник приме обавјештење о потреби за добијањем помоћи најмање 48 сати прије објављеног времена одласка лета, дужни су да ову информацију пренесу најмање 36 сати прије објављеног времена одласка лета:
 - a) управним органима одлазног, долазног и транзитног аеродрома, и
 - b) оперативном ваздушном оператеру, ако резервација није извршена код тог оператера, осим ако идентитет оперативног ваздушног оператера није познат у вријеме пријема обавјештења, а у том случају се информација преноси чим то буде изводљиво.
- (3) У свим случајевима осим оног из става (2) овог члана, ваздушни оператер или његов представник или туристички оператер дужни су да информацију пренесу што је прије могуће.
- (4) Чим буде могуће након одласка лета, ваздушни оператер дужан је да обавијести управни орган одредишног аеродрома, ако се налази на територији ЕСАА подручја, о броју лица из става (1) члана 53. овог закона која су укључена на тај лет којима је неопходна помоћ утврђена у члану 67. овог закона, као и о природи те помоћи.

Члан 58.

(Право на помоћ на аеродромима)

- (1) По доласку на аеродром лица из става (1) члана 53. овог закона које путује, управни орган аеродрома дужан је да обезбиједи пружање помоћи како је утврђено чланом 67. овог закона на начин да се том лицу омогући лет за који има резервацију, под условом да је обавјештење о посебним потребама тог лица за добијање помоћи упућено предметном ваздушном оператеру или његовом представнику најмање 48 сати прије објављеног времена одласка лета. Овим обавјештењем обавезно је обухватити и повратни лет, ако су одлазни лет и повратни лет уговорени са истим ваздушним оператером.

- (2) У случају потребе за псом помагачем, он се обезбјеђује под условом да је о томе упућено обавјештење ваздушном оператеру или његовом представнику или туристичком оператеру у складу са важећим правилима која обухватају превоз паса помагача у ваздухоплову, ако таква правила постоје.
- (3) Ако није достављено обавјештење у складу са ставом (1) овог члана, управни орган је дужан да предузме све што је у његовој моћи да обезбиједи помоћ како је утврђено чланом 67. овог закона на начин да се лицу из става (1) члана 53. овог закона омогући лет за који има резервацију.
- (4) Одредбе овог става примјењују се на лице из става (1) члана 53. овог закона под условом да:
- а) се пријави на пријавни шалтер:
 - 1) у вријеме које је унапријед и написмено (укључујући и електронска средства) одредио ваздушни оператер или његов представник или туристички оператер, или
 - 2) ако није наведено вријеме, најкасније један сат прије објављеног времена одласка, или
 - б) лице дође на мјесто у оквиру границе аеродрома које је утврђено у складу са чланом 56. овог закона:
 - 1) у вријеме које је унапријед и написмено (укључујући и електронска средства) одредио ваздушни оператер или његов представник или туристички оператер, или
 - 2) ако вријеме није наведено, најкасније два сата прије објављеног времена одласка.
- (5) Када лице са инвалидитетом или лице са смањеном покретљивошћу има транзитни лет преко аеродрома на који се примјењује овај закон, или је од ваздушног оператера или туристичког оператера пребачено са лета за који има резервацију на други лет, управни орган дужан је да обезбиједи пружање помоћи како је утврђено чланом 67. овог закона на начин да се лицу омогући да искористи лет за који има резервацију.
- (6) По доласку ваздушним превозом лица с инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу на аеродром за који важи овај закон, управни орган аеродрома дужан је да обезбиједи пружање помоћи како је утврђено чланом 67. овог закона на начин да се лицу омогући да стигне до одлазне тачке с аеродрома на коју упућује члан 56. овог закона.
- (7) Пружена помоћ мора, у мјери у којој је то изводљиво, бити одговарајућа у односу на посебне потребе лица из става (1) члана 53. овог закона.

Члан 59.

(Одговорност за помоћ на аеродромима)

- (1) Управни орган аеродрома одговоран је да обезбиједи пружање помоћи како је утврђено чланом 67. овог закона без додатне наплате лицима с инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу.
- (2) Управни орган може самостално обезбиједити наведену помоћ. Алтернативно, у испуњавању своје одговорности, и под условом да се увијек испоштују квалитативни стандарди наведени у члану 60. став (1) овог закона, управни орган може уговорно ангажовати једну или више страна за пружање наведене помоћи. У сарадњи са корисницима аеродрома, путем комитета корисника аеродрома гдје је установљен, управни орган може у такав уговорни аранжман ући самоиницијативно или на захтјев, који може доћи и од ваздушног оператера, водећи рачуна о постојећим услугама на предметном аеродрому. У случају да одбије такав захтјев, управни орган је дужан да дâ писмено образложење.
- (3) Управни орган аеродрома може од корисника аеродрома захтијевати плаћање посебне накнаде у сврху финансирања помоћи лицима из става (1) члана 53. овог закона.
- (4) Посебна накнада из става (3) овог члана мора бити умјерена, усклађена са трошковима, транспарентна и утврђена од управног органа аеродрома у сарадњи са корисницима аеродрома, путем комитета корисника аеродрома, ако је установљен, или било којег другог одговарајућег субјекта. Корисници аеродрома међусобно дијеле плаћање накнаде у пропорцији с укупним бројем свих путника које сваки од њих превезе на предметни аеродром и са аеродрома.
- (5) Управни орган аеродрома дужан је да раздвоји рачуне за активности у вези с помоћи која се пружа лицима са инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу од рачуна за друге активности, у складу са текућом пословном праксом.
- (6) Управни орган аеродрома дужан је да корисницима аеродрома, путем комитета корисника аеродрома, ако је установљен, или путем другог одговарајућег субјекта, као и извршном органу или органима наведеним у члану 65. овог закона, стави на располагање ревидирани годишњи преглед наплаћених накнада и начињених трошкова у погледу помоћи која је пружена лицима с инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу.

Члан 60.

(Квалитативни стандарди за пружање помоћи)

- (1) Изузев аеродрома чији је годишњи промет мањи од 150.000 путника који се превозе на комерцијалној основи, управни орган аеродрома дужан је да утврди

квалитативне стандарде за пружање помоћи, како је утврђено у члану 67. овог закона, и одреди захтјеве у вези са ресурсима за испуњавање наведених стандарда, у сарадњи са корисницима аеродрома, путем комитета корисника аеродрома ако је установљен, и организацијама које представљају путнике с инвалидитетом и путнике са смањеном покретљивошћу.

- (2) При утврђивању таквих стандарда обавезно треба водити рачуна о међународно признатим политикама и кодексима понашања у погледу олакшавања превоза лицима са инвалидитетом или лицима са смањеном покретљивошћу, нарочито ЕСАС-ов Кодекс доброг понашања при прихватању и отпремању лица са смањеном покретљивошћу.
- (3) Управни орган аеродрома дужан је да објави своје квалитативне стандарде.
- (4) За путнике које ваздушни оператер превози до и са аеродрома, ваздушни оператер и управни орган аеродрома могу постићи договор да управни орган пружа помоћ већег стандарда од стандарда утврђених у ставу (1) овог члана или да пружа додатне услуге у односу на оне утврђене чланом 67. овог закона.
- (5) У сврху финансирања било којег од поменутих договора, управни орган може корисницима ваздушног превоза или аеродрома наметнути плаћање одређене накнаде поред оне која је утврђена чланом 59. став (3) овог закона, која мора бити транспарентна, усклађена са трошковима и утврђена након консултација са предметним ваздушним оператером.

Члан 61.

(Помоћ ваздушних оператер)

Ваздушни оператер дужан је да пружи помоћ из члана 68. овог закона без додатне наплате од лица с инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу која одлазе са, долазе на или су у транзиту кроз аеродром за који важи овај закон под условом да лице из става (1) члана 53. овог закона испуњава услове из члана 58. ст. (1), (2) и (4) овог закона.

Члан 62.

(Обука)

Ваздушни превозници и управни органи аеродрома дужни су да обезбиједи:

- а) да њихово цјелокупно особље, укључујући и особље које запошљава било који подуговарач, које директно пружа помоћ лицима с инвалидитетом или лицима са смањеном покретљивошћу, посједује знање о томе како испунити потребе лица са различитим инвалидитетима или смањеном покретљивошћу;
- б) обуку о једнакости инвалидних лице и свијести о инвалидности за све особље које ради на аеродрому које се директно бави путницима;

- с) да сви нови запосленици, након запошљавања, похађају обуку у вези са правима лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу, као и да им се обезбиједе курсеви освјежавања знања по потреби.

Члан 63.

(Надокнада за изгубљена или оштећена инвалидска колица, другу опрему за кретање и помоћна средства)

У случају да се инвалидска колица или друга опрема за кретање или помоћна средства изгубе или оштете за вријеме њиховог прихвата и отпреме на аеродрому или превоза у ваздухоплову, путнику којем припада та опрема даје се накнада у складу са правилима међународног права, одредбама Споразума о ЕСАА и овог закона.

Члан 64.

(Ограничавање или одбијање обавеза)

Ваздушни оператер или његов представник не смију ограничити нити одбити своје обавезе према путницима из става (1) члана 53. овог закона.

Члан 65.

(Извршни орган и његови задаци)

- (1) Овим законом утврђује се да је BXDCA надлежно тијело које се бави питањима надзора над примјеном одредаба овог закона о правима лица с инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу.
- (2) BHDCA по потреби предузима неопходне мјере да се обезбиједи поштовање права лица с инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу, укључујући поштовање стандарда наведених у члану 60. став (1) овог закона.
- (3) BHDCA је дужна да, по потреби, у складу са ставом (1) овог члана, обезбиједи задовољавајућу примјену члана 59. овог закона, укључујући и одредбе о наплати накнада да би се избјегла неравноправна конкуренција.

Члан 66.

(Поступак у случају приговора)

- (1) Лице из члана 53. став (1) овог закона, које сматра да је ваздушни оператер или његов представник или управни орган аеродрома поступио противно одредбама чл. 53 - 64. овог закона, обратиће им се приговором на такво поступање и захтјевом за рјешење таквог поступања.

- (2) Ако ваздушни оператер или његов представник или управни орган аеродрома не поступи по приговору и захтјеву лица из члана 53. став (1) овог закона, то лице може уложити жалбу о наводној повреди BHDCA.
- (3) Уколико BHDCA заприми жалбу лица из члана 53. став (1) овог закона, а за поступање по жалби је надлежан орган друге државе, дужна је да жалбу прослиједи органу те државе на поступање.
- (4) BHDCA је дужна да предузме мјере да лица с инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу буду обавијештена о својим правима по овом закону, као и о могућности улагања жалбе BHDCA.

Члан 67.

(Помоћ лицима с инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу)

- (1) Ваздушни оператер и управни орган аеродрома дужни су да пруже помоћ која је неопходна да се лицима с инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу омогући да:
 - a) најаве свој долазак на аеродром и захтјев за помоћ на за то означеним тачкама унутар и ван терминалних зграда наведених у члану 56. овог закона;
 - b) се крећу од означене тачке до пријавног пулта;
 - c) се пријаве и региструју пртљаг;
 - d) дођу од пријавног пулта до ваздухоплова, уз завршавање имиграционих, царинских и безбједносних процедура;
 - e) се укрцају у ваздухоплов, уз обезбијеђен лифт, инвалидска колица или другу неопходну помоћ, по потреби;
 - f) дођу од врата ваздухоплова до својих сједишта;
 - g) смјесте и покупе свој пртљаг у ваздухоплову;
 - h) дођу од својих сједишта до врата ваздухоплова;
 - i) се искрцају из ваздухоплова, уз обезбијеђен лифт, инвалидска колица или другу неопходну помоћ, по потреби;
 - j) дођу од ваздухоплова до простора за преузимање пртљага и покупе свој пртљаг, уз завршавање имиграционих, царинских и безбједносних процедура;
 - k) дођу од простора за преузимање пртљага до означене тачке;

- l) стигну на везани лет када су у транзиту, уз помоћ и на ваздушној и на земаљској страни, као и у оквиру и између терминала, према потреби;
 - m) дођу до тоалета, ако је потребно.
- (2) Када лицу с инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу помоћ пружа лице које је у његовој пратњи, том лицу се, на захтјев, мора дозволити пружање неопходне помоћи на аеродрому, као и приликом укрцавања и искрцавања.
 - (3) За прихват и отпрему неопходне опреме за кретање лица с инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу, укључујући и електрична колица, лица наведена у члану 63. Сатв (1) дужна су обавијестити ваздушног оператора и управи орган аеродрома најраније 48 сати прије лета.
 - (4) У случају привремено изгубљене или оштећене опреме неопходне за кретање лица са инвалидитетом и лица са смањеном покретљивошћу, укључујући и електрична инвалидска колица, ваздушни оператор, дужан је обезбједити замјену изгубљене или оштећене опреме, укључујући и електрична инвалидска колица.
 - (5) Ваздушни оператор и управи орган аеродрома су дужни извршити и прихват и отпрему сертифицираних паса помагача.
 - (6) Ваздушни оператор је дужан лицима са инвалидитетом и лицима са смањеном покретљивошћу извршити достављање свих информација потребних за лет у одговарајућој форми.

Члан 68.

(Помоћ ваздушних оператора)

- (1) Ваздушни оператор обезбјеђује превоз паса помагача у кабини посебним прописима донесеним у складу с овим законом.
- (2) Осим медицинске опреме, ваздушни оператор обезбјеђује превоз највише два комада опреме за кретање по једном лицу с инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу, укључујући електрична инвалидска колица, за шта је потребно упозорење 48 сати унапријед, и која подлијеже евентуалним просторним ограничењима у ваздухоплову, као и примјени одговарајућих прописа који се тичу опасног терета.
- (3) Ваздушни оператори обезбјеђују достављање важних информација у вези с летом, у одговарајућој форми.
- (4) Ваздушни оператор ће учинити све што је у оквиру његових могућности да се, на захтјев, ред сједења постави тако да задовољи потребе лица с инвалидитетом

или лица са смањеном покретљивошћу а у складу са безбједносним захтјевима и расположивошћу.

- (5) Ваздушни оператер ће обезбиједити помоћ при одласку у тоалет, ако је потребно.
- (6) Када лицу с инвалидитетом или лицу са смањеном покретљивошћу помоћ пружа лице из његове пратње, ваздушни оператер ће учинити све у оквиру својих могућности да том лицу обезбиједи сједиште одмах поред лица с инвалидитетом или лица са смањеном покретљивошћу.

ПОГЛАВЉЕ V - КОМБИНОВАНИ ПРЕВОЗ

Члан 69.

(Комбиновани превоз)

У случају комбинованог превоза који се дијелом обавља ваздухом, а дијелом било којом другом врстом превоза, одредбе овог закона се, сагласно члану 22. став (4) овог закона, примјењују само на превоз ваздухом, под условом да је превоз ваздухом један од услова наведених у члану 1. овог закона.

ПОГЛАВЉЕ VI - ПРЕВОЗ ВАЗДУХОМ КОЈИ ОБАВЉА ЛИЦЕ КОЈЕ НИЈЕ ОПЕРАТЕР ПО УГОВОРУ

Члан 70.

(Уговорени и стварни оператер)

Одредбе овог поглавља примјењују се на уговор између уговореног оператера с којим је путник или пошиљалац закључио уговор о превозу и стварног оператера.

Члан 71.

(Појединачна одговорност уговореног и стварног оператера)

Уговорени и стварни оператер за штету проузроковану путницима, пртљагу или терету одговарају у складу с одредбама овог закона. Уговорени оператер одговара за штету у односу на цјелокупни превоз, док стварни оператер одговара само за превоз који обавља.

Члан 72.

(Узајамна одговорност)

- (1) Поступци и превиди стварног оператера и његових запослених и представника који дјелују у оквиру својих надлежности сматрају се, у односу на превоз који је обавио стварни оператер, поступцима и превидима уговореног оператера.
- (2) Поступци и превиди уговореног оператера и његових запослених и представника који дјелују у оквиру својих надлежности такође ће се, у односу на превоз који је обавио стварни оператер, сматрати поступцима и превидима уговореног оператера. Стварни оператер је ограничено одговоран до износа наведених у чл. 26, 27. и 41. овог закона. Било који специјални споразум према којем уговорени оператер преузима обавезе које нису наметнуте овим законом или било које одрицање од права или овлашћења датих овим законом или било која специјална изјава о вишој вриједности, утврђена чланом 26. овог закона, неће утицати на стварног оператера осим ако се он сагласи с тим.

Члан 73.

(Захтјеви и приговори)

Сви захтјеви или приговори које путник или лице које има право на накнаду штете подnose у складу с овим законом против уговореног оператера подједнако се односе и на стварног оператера, за превоз који је он обавио.

Члан 74.

(Запослени и представници)

На сваког запосленог или представника уговореног или стварног оператера, ако докажу да су дјеловали у оквиру својих овлашћења, примјењују се услови и ограничења одговорности који се, у складу с овим законом, примјењују на уговореног, односно стварног оператера.

Члан 75.

(Акумулирање износа штете)

Акумулирање износа штете која се потражује од стварног оператера и уговореног оператера и од њихових запослених и представника који дјелују у оквиру својих овлашћења неће прелазити највиши износ ограничења од одговорности утврђен овим законом.

Члан 76.

(Прималац захтјева)

- (1) У погледу превоза који обавља стварни оператер, тужилац може покренути поступак за накнаду штете против тог оператера или уговореног оператера, или против обојице.
- (2) Ако се поступак покрене само против једног од оператера, тај оператер ће имати право да затражи да и други оператер буде укључен у поступак.

Члан 77.

(Додатна судска надлежност)

Оштећени може покренути поступак за накнаду штете пред судом надлежним за територију на којој уговорени оператер има главно сједиште пословања, или пред судом надлежним за територију на којој стварни оператер има главно сједиште пословања.

Члан 78.

(Ништавост уговорних одредаба)

Уговорне одредбе којим се уговорени или стварни оператер ослобађају од одговорности за штету или којим се одређује нижи износ накнаде штете од оног који је утврђеним овим законом су ништаве. Ништавост тих одредаба уговора неће утицати на ваљаност осталих одредаба уговора о превозу које су у складу с овим законом.

Члан 79.

(Узајамни односи између уговореног и стварног оператера)

Осим одредбе члана 76. овог закона, ниједан члан садржан у овом поглављу не утиче на међусобна права и обавезе између самих оператера, укључујући право на поврат средстава или накнаду штете.

Члан 80.

(Обавезна примјена)

На уговоре закључене између стварних и уговорених оператера обавезно се примјењују одредбе овог закона.

ПОГЛАВЉЕ VII – ОСИГУРАЊЕ

Члан 81.

(Осигурање)

- (1) Ваздушни оператер има одговарајуће осигурање које обухвата његову одговорност коју има у складу с овим законом. ВНДСА може тражити од ваздушног оператера који обавља превоз са, на и према њеној територији да достави доказ о одговарајућем осигурању које обухвата његову одговорност коју има у складу с овим законом и међународним прописима на којим се заснива овај закон.
- (2) Овим законом утврђују се минимални захтјева у вези са осигурањем за ваздушне оператере у погледу путника, пртљага, терета и трећих лица.
- (3) У погледу превоза поште, захтјеви за осигурањем утврђени су Правилником о радној дозволи ваздушног оператера и заједничким правилима за обављање ваздушног превоза.

Члан 82.

(Обим примјене)

- (1) Овај закон примјењује се на све ваздушне оператере чији ваздухоплови лете из Босне и Херцеговине, према Босни и Херцеговини, и преко територије Босне и Херцеговине.
- (2) Овај закон не примјењује се на:
 - а) државне ваздухоплове;
 - б) макете ваздухоплова са МТОМ масом мањом од 20 кг;
 - в) летјелице које полијећу без властитог погона (укључујући моторне параглајдере и змајеве);
 - г) везане балоне;
 - д) папирне змајеве;
 - е) падобране;
 - ж) ваздухоплове, укључујући једрилице, са МТОМ масом мањом од 500 кг, и микролаке летјелице које се користе:
 - 1) у некомерцијалне сврхе, или
 - 2) за локалну наставу летења која не обухвата прелажење међународних граница.

Члан 83.

(Принципи осигурања)

- (1) Ваздушни оператери из члана 82. овог закона дужни су да, у складу с овим законом, буду осигурани по питању карактеристичне ваздухопловне одговорности у погледу путника, пртљага, терета и трећих лица. Осигураним ризицима морају бити обухваћени и рат, тероризам, отмица, саботажа, незаконито ометање и грађански немири.
- (2) Ваздушни оператери дужни су да обезбиједи осигурање за сваки лет, без обзира да ли ваздухоплов користи на основу права власништва или на основу уговора о закупу или заједничким или франшизним операцијама, заједничког коришћења кодова или било које друге врсте уговора.

Члан 84.

(Испуњавање услова)

- (1) Ваздушни оператери дужни су да ВНДСА доставе примјерак увјерења о осигурању или други доказ о важећем осигурању.
- (2) Изузетно од става (1) овог члана, држава потписнице Споразума о ЕСАА преко које се обављају летови може захтијевати да ваздушни оператери предоче доказе о важећем осигурању у складу с овим законом.
- (3) Ваздушни оператери изван ЕСАА подручја који користе ваздухоплове регистроване изван тог подручја дужни су да доставе доказ о осигурању ВНДСА, не доводећи у питање примјену члана 88. став (5) овог закона.

Члан 85.

(Осигурање у погледу одговорности за путнике, пртљак и терет)

- (1) У погледу превоза путника, минимална сума осигурања за одговорност ваздушног оператора који обавља комерцијалне летове је 250.000 SDR-а по путнику.
- (2) У погледу превоза пртљага, минимална сума осигурања за одговорност ваздушног оператора који обавља комерцијалне летове је 1.131 SDR-а по путнику.
- (3) У погледу превоза терета, минимална сума осигурања за одговорност ваздушног оператора који обавља комерцијалне летове је 19 SDR-а по килограму.

- (4) Ставови (1), (2) и (3) не примјењују се на летове изнад територије Босне и Херцеговине које изводе ваздушни оператери изван ЕСАА подручја и оператери ваздухоплова који користе ваздухоплове регистроване изван тог подручја, а који не укључују слијетања у или полијетање с те територије.

Члан 86.

(Осигурање у погледу одговорности према трећем лицу)

- (1) У погледу одговорности према трећем лицу, минимална сума осигурања за сваки појединачни ваздухоплов износи:

Категорија а	МТОМ (кг)	Минимално осигурање (милиона SDR-а)
1	< 500	0,75
2	< 1 000	1,5
3	< 2 700	3
4	< 6 000	7
5	< 12 000	18
6	< 25 000	80
7	< 50 000	150
8	< 200 000	300
9	< 500 000	500
10	≥ 500 000	700

- (2) Ако у било ком тренутку појединачна осигуравајућа сума из става (1) овог члана није доступна ваздушном оператеру, услед ризика од рата или тероризма, ваздушни оператер испуњава своју обавезу за осигуравањем од таквих ризика тако да изврши осигуравање на укупној основи.

Члан 87.

(Изузеће)

Изузеће од одредбе члана 86. овог закона за ваздухоплове који се не користе у комерцијалне сврхе, односно који се користе за обуку пилота, спортско или аматерско летење и који се користе само за лет унутар ваздушног простора Босне и Херцеговине представља најнижа сума осигурања по једном штетном догађају, која не може бити нижа од:

за ваздухоплове којима МТОМ износи:

Категорија	МТОМ	Минимално осигурање
------------	------	---------------------

	(кг)	
1	≥ 200 кг	8.000 SDR
2	≥ 500 кг	25.000 SDR
3	≥ 1.000 кг	50.000 SDR
4	≥ 2.700 кг	80.000 SDR

Члан 88.

(Спровођење и санкције)

- (1) BHDCA обезбјеђује да ваздушни оператери из члана 82. овог закона који прелијећу територију Босне и Херцеговине, а који су регистровани изван ЕСАА подручја, чије прелијетање територије Босне и Херцеговине не укључује слијетање у или полијетање из било које државе потписнице Споразума о ЕСАА као ни задржавање на територији Босне и Херцеговине у сврхе које не укључују ваздушни саобраћај, доставе доказ о испуњавању захтјева о осигурању утврђених у овом закону.
- (2) Ако је неопходно, BHDCA, осим доказа из става (1) овог члана, може тражити и додатне доказе од ваздушног оператора или осигуравача.
- (3) За непоштовање одредаба овог закона у погледу осигурања ваздушних оператора, BHDCA ће ваздушним операторима са ЕСАА подручја одузети радну дозволу, у складу с релевантним одредбама Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине.
- (4) У погледу ваздушних оператора изван подручја ЕСАА и оператора ваздухоплова који користе ваздухоплове регистроване изван тог подручја, BHDCA одбија право на слијетање на територију Босне и Херцеговине.
- (5) У случају да BHDCA није увјерена да су задовољени услови из овог закона, неће дозволити ваздухоплову да полети прије него што предметни ваздушни оператер достави доказе о одговарајућој суми осигурања у складу с овим законом.

Члан 89.

(Превоз у ванредним околностима)

Одредбе чл. 3, 4, 5, 7. и 8. овог закона, које се односе на документацију о превозу, не примјењују се на ваздушног оператора, ако он, у ванредним околностима, обави превоз путника, пртљага или терета, што није његова уобичајена дјелатност.

ПОГЛАВЉЕ VIII - УГОВОР О ОБАВЉАЊУ ДРУГИХ КОМЕРЦИЈАЛНИХ УСЛУГА У ВАЗДУШНОМ САОБРАЋАЈУ

Члан 90.

(Обим и форма уговора)

(1) Уговором о обављању других комерцијалних услуга у ваздушном саобраћају ваздушни оператер се обавезује да изврши услугу ваздухопловом, а наручилац те услуге се обавезује да плати одређену накнаду за извршену услугу.

(2) Услугама из става (1) овог члана сматрају се избацивање хемикалија из ваздуха, испитивање из ваздуха, посматрање из ваздуха и надгледање, изградња помоћу ваздухоплова, рекламирање, производња ваздушне турбуленције, пружање услуга у ванредним околностима, избацивање падобранаца, вуча једрилица.

(3) Уговор о обављању других комерцијалних услуга мора бити закључен у писаној форми.

Члан 91.

(Одговарајућа примјена одредаба)

На уговор о обављању других комерцијалних услуга, на одговарајући начин, примјењују се одредбе овог закона.

Члан 92.

(Извршење налога наручиоца услуге)

(1) Што се тиче уговора о обављању других комерцијалних услуга, ваздушни оператер који обавља такву дјелатност дужан је да извршава налоге наручиоца услуге у границама уговора и према намјени ваздухоплова.

(2) Ваздушни оператер који обавља услуге из овог поглавља није дужан да изврши налог наручиоца услуге који би ваздухоплов или лица у ваздухоплову изложио опасности, а ни налог за који се може основано претпоставити да ће, ако буде извршен, узроковати штету трећим лицима.

Члан 93.

(Одговорност за штету)

(1) Ваздушни оператер који обавља услуге из овог поглавља одговара за штету коју наручиоцу при извршењу уговора нанесу лица која су по његовом налогу и за његов рачун радила на извршењу услуге.

(2) Одговорност за штету, како је то наведено у ставу (1) овог члана, уговором се не може искључити.

Члан 94.

(Одговарајућа примјена одредаба о одговорности из уговора о превозу лица и ствари)

На штету која је проузроковала смрт, оштећење здравља или повреду наручиоца услуге или лица за која је наручилац услуге одговоран, а која се налазе у ваздухоплову, те на штету због губитка или оштећења ствари наручиоца које се налазе у ваздухоплову ради извршења услуге, на одговарајући начин се примјењују одредбе овог закона о одговорности из уговора о превозу лица и ствари.

Члан 95.

(Примјена одредаба другог прописа)

Ако овим законом није одређено другачије, на извршење уговора о комерцијалним услугама из овог поглавља примјењују се одредбе закона о облигационим односима који важе у Босни и Херцеговини.

Члан 96.

(Примјена одредаба овог закона о вануговорној одговорности)

На штету коју ваздухоплов у лету нанесе на земљи при испуњавању уговора о комерцијалним услугама из овог поглавља примјењују се одредбе овог закона о вануговорној одговорности.

ПОГЛАВЉЕ IX - ЗАКУП ВАЗДУХОПЛОВА

Члан 97.

(Обим и форма уговора о закупу ваздухоплова)

(1) Уговором о закупу ваздухоплова, према овом закону, закуподавац се обавезује да преда закупопримцу на коришћење одређени ваздухоплов, а закупопримац се обавезује да за то плаћа одређену закупнину.

(2) Уговор о закупу се закључују у писаној форми.

Члан 98.

(Обавезе закуподавца и посаде ваздухоплова)

(1) Закуподавац се обавезује да ће закупопримцу предати ваздухоплов у стању у којем се може употребљавати за уговорену, односно уобичајену намјену.

(2) Ако је уговором о закупу ваздухоплова предвиђено да закуподавац уз ваздухоплов закупопримцу даје и посаду ваздухоплова, посада је обавезна да извршава налоге закуподавца.

Члан 99.

(Сношење трошкова коришћења ваздухоплова)

(1) Трошкове коришћења ваздухоплова сноси закупопримац.

(2) За скривени недостатак ваздухоплова који је постојао у тренутку предаје ваздухоплова у закуп закупопримцу, трошкове поправке ваздухоплова сноси закуподавац. Закупопримац није одговоран за штету због губитка ваздухоплова услед дјеловања више силе.

Члан 100.

(Одржавање ваздухоплова током трајања уговора)

Закупопримац је дужан да одржава ваздухоплов за вријеме трајања уговора, а након протеча уговора дужан је да врати ваздухоплов у стању у каквом га је примио и у мјесту у којем га је примио, али не одговара за редовно трошење (хабање) ваздухоплова.

Члан 101.

(Одговорност за штету због недостатка ваздухоплова)

Закуподавац одговара за штету насталу због недостатка који чини ваздухоплов неупотребљивим или смањује његову употребљивост за уговорено или уобичајено искоришћавање, а постојао је у вријеме предаје ваздухоплова закупопримцу.

Члан 102.

(Постојање сумње о врсти закљученог уговора)

У случају сумње у то да ли је закључен уговор о закупу или уговор о превозу на одређено вријеме, сматра се да је закључен уговор о превозу на одређено вријеме.

Члан 103.

(Закупнина)

(1) Ако није уговорено другачије, закупнина се плаћа мјесечно унапријед, рачунајући од дана предаје закупљеног ваздухоплова.

(2) Закупнина не припада закуподавцу за вријеме док је закупопримац био спријечен да користи ваздухоплов кривњом закуподавца или због скривеног недостатка

ваздухоплова ако је тај недостатак постојао у вријеме предаје ваздухоплова закупопримцу.

(3) Закуподавац има право да својом изјавом раскине уговор ако му закупнина није плаћена у року од 15 дана од дана доспијећа, чиме се не дира у његово право на накнаду штете.

(4) У случају из става (3) овог члана уговор остаје на снази ако закупопримац исплати закупнину прије него што прими изјаву о раскиду.

Члан 104.

(Трајање и раскид уговора о закупу и отказни рок)

(1) Уговор о закупу може се закључити на одређено или неодређено вријеме.

(2) Уговор о закупу може се продужити или раскинути само у писаној форми, ако овим законом није одређено другачије.

(3) Уговор о закупу закључен на неодређено вријеме може се отказати унапријед у року који не може бити краћи од три мјесеца, и то само у писаној форми.

Члан 105.

(Престанак важења уговора о закупу због немогућности коришћења ваздухоплова)

Уговор о закупу престаје да важи у случају уништења ваздухоплова, трајне неупотребљивости ваздухоплова, те у случају који се није могао предвидјети, нити спријечити, а који онемогућава коришћење ваздухоплова током закупа.

Члан 106.

(Одустајање од уговора)

(1) Закупопримац може одустати од уговора о закупу у случају да поправке које сноси закуподавац трају или ће трајати дуже у односу на вријеме трајања уговора или сврху закључења уговора.

(2) У случају из става (1) овог члана закупопримац има право да од закуподавца тражи враћање сразмјерног износа плаћене закупнине за вријеме за које је био онемогућен у коришћењу ваздухоплова, без обзира на то да ли је одустао од уговора.

Члан 107.

(Закашњење у враћању ваздухоплова)

(1) Ако закупопримац не врати закуподавцу ваздухоплов након протекла времена за враћање предвиђеног уговором о закупу, дужан је да закуподавцу плати накнаду у висини двоструке уговорене закупнине за прекорачено вријеме.

(2) Ако је закупопримац крив за закашњење у враћању ваздухоплова, осим износа из става (1) овог члана, одговара и за сваку штету коју тиме претрпи закуподавац.

Члан 108.

(Награда за потрагу и спасавање закупљеним ваздухопловом)

Награда за потрагу и спасавање закупљеним ваздухопловом за вријеме трајања уговора о закупу припада закупопримцу.

Члан 109.

(Подзакуп)

Закупопримац може дати ваздухоплов у закуп другом (подзакуп) само на основу пристанка закуподавца датог у писаној форми.

ПОГЛАВЉЕ X - ОДГОВОРНОСТ ЗА ШТЕТЕ КОЈЕ ВАЗДУХОПЛОВ У ЛЕТУ НАНЕСЕ НА ЗЕМЉИ

Члан 110.

(Основ одговорности)

(1) Ваздушни оператер одговара за штету насталу на земљи због смрти, оштећења здравља или повреде трећих лица, те за штету нанесену стварима коју узрокује ваздухоплов у лету односно лица или ствари које су испале или су избачене из ваздухоплова у лету, осим ако се докаже да ваздухоплов у лету односно лица или ствари које су испале или су избачене из ваздухоплова у лету нису биле узрок штете.

(2) Ваздушни оператер одговара за штету из става (1) овог члана коју узрокује лице које је, по његовом налогу или за његов рачун, радило на обављању превоза.

(3) Одредба става (1) овог члана односи се и на штету која је узрокована самим проласком ваздухоплова кроз ваздушни простор ако је до штете дошло због непридржавања одговарајућих прописа о безбједности ваздушног превоза (нпр. штета узрокована звуком и сл).

(4) Сматра се да је ваздухоплов покретан мотором у лету, према ставу (1) овог члана, од тренутка покретања мотора у сврху вожње, односно узлијетања, па све до тренутка заустављања ваздухоплова након слијетања и престанка рада мотора након слијетања, односно вожње.

(5) Ако је ријеч о ваздухоплову који се не покреће сопственим погоном (нпр. једрилица, балон и др.), одговорност за штету из става (1) овог члана траје од тренутка одвезивања, односно почетка узлијетања, па до тренутка поновног везивања након слијетања, односно заустављања након слијетања.

Члан 111.

(Одговорност за штету коју нанесе ваздухоплов у закупу)

За штету из члана 110. став (1) овог закона коју нанесе ваздухоплов узет у закуп одговара закупопримац као ваздушни оператер.

Члан 112.

(Ослобађање од одговорности)

Ваздушни оператер није одговоран за штету према одредбама чл. 110. и 111. овог закона ако докаже да је штета настала:

- a) радњом оштећеника или лица које је радило по налогу и за рачун оштећеника; или
- b) радњом трећег лица; или
- c) од неког узрока ван ваздухоплова, а чије се дјеловање није могло предвидјети, ни избјећи или отклонити.

Члан 113.

(Дјелимично ослобађање од одговорности)

(1) Ако одговорно лице докаже да је настанку штете дјелимично допринио оштећеник или лице које је радило по налогу или за рачун оштећеника, одговорност одговорног лица за накнаду штете смањује се сразмјерно доприносу наведених лица у настанку штете.

(2) Ако одговорно лице докаже да је настанку штете дјелимично допринијело треће лице, оно одговара оштећенику солидарно с одговорним лицем, а дужно је исплатити накнаду, сразмјерно тежини своје кривице.

Члан 114.

(Противправно искоришћавање ваздухоплова)

Ако је одговорном лицу ваздухоплов одузет на противправан начин, за штету која од њега потиче не одговара одговорно лице, него онај који му је одузео ваздухоплов, ако одговорно лице није криво за одузимање.

Члан 115.

(Одговорност за штету као посљедицу судара или међусобног ометања ваздухоплова)

За штету из члана 110. овог закона која настане као посљедица судара или међусобног ометања два или више ваздухоплова, те за штету коју заједнички нанесу два или више ваздухоплова, солидарно одговарају сва одговорна лица.

Члан 116.

(Висина накнаде штете)

- (1) Одговорно лице одговара за штету коју је ваздухоплов учинио стварима на земљи до висине вриједности (цијене) новог ваздухоплова истог типа, односно, ако се такав тип ваздухоплова више не производи, одговарајућег типа у вријеме несреће.
- (2) Ако се накнада штете из става (1) овог члана досуђује у облику ренте, укупни износ ренте не може бити већи од износа наведеног у том ставу.
- (3) Прерачунавање SRD-а у конвертибилне марке (BAM) обавља се по курсу важећем на дан исплате накнаде штете од одговорног лица, а ако је у вези с накнадом штете из става (2) овог члана дошло до судског спора, на дан доношења правоснажне пресуде.

Члан 117.

(Када одговорно лице нема право да се позива на границу одговорности)

- (1) На границе одговорности из члана 116. овог закона одговорно лице нема право да се позива ако се докаже да је штету узроковало намјерно или крајњом непажњом.
- (2) Одговорно лице има право да се позива на границу одговорности ако докаже да је лице које је радило по његовом налогу или за његов рачун у обављању превоза нанијело штету намјерно или крајњом непажњом, радећи ван оквира својих обавеза.

(3) Лице које се противправно користило ваздухопловом којим је узрокована штета нема право да се позива на границу одговорности из члана 116. овог закона.

Члан 118.

(Одговарајућа примјена одредаба на страни ваздухоплов)

Одредбе о одговорности за штету из овог поглавља примјењују се и на страни ваздухоплов ако Босна и Херцеговина има закључен билатерални споразум са државом у којој је предметни ваздухоплов регистрован, уз услове реципроцитета.

Члан 119.

(Одговарајућа примјена одредаба на војне, царинске, полицијске и стране државне ваздухоплове)

- (1) Одредбе чл. 110 - 118. овог закона односе се и на војне, царинске и полицијске ваздухоплове.
- (2) Одредбе чл. 110 - 118. овог закона односе се и на стране државне ваздухоплове ако Босна и Херцеговина има закључене билатералне споразуме са државама из којих је тај ваздухоплов, уз услове реципроцитета.

ПОГЛАВЉЕ XI – ЗАСТАРЈЕЛОСТ ПОТРАЖИВАЊА

Члан 120.

(Застарјелост и почетак застаријевања)

- (1) Потраживање из уговора о превозу, те потраживања настала из права на поврат исплаћене накнаде у вези с тим уговором застаријевају у року од двије године од дана доспјелости потраживања.
- (2) Потраживања из уговора о обављању других комерцијалних дјелатности у ваздушном саобраћају и потраживања за накнаду штете код одговорности, те потраживања настала из права на поврат исплаћене накнаде у вези с наведеном тражибином застаријевају за једну годину од дана доспјелости потраживања.
- (3) Потраживања из уговора о осигурању застаријевају за пет година од дана доспјелости потраживања.
- (4) Застаријевање почиње тећи:
 - а) за уговоре о превозу путника:
 - 1) у случају смрти, физичке повреде путника или закашњења у превозу - од дана када је ваздухоплов стигао или је требало да стигне у мјесто одредишта,

- 2) у случају смрти која је наступила након искрцавања путника из ваздухоплова, као посљедица повреде настале током превоза од дана смрти, али тужба мора бити поднесена најкасније у року од три године од дана када је ваздухоплов стигао или је требало да стигне у мјесто одредишта,
- b) за превоз ручног пртљага - од дана када је ваздухоплов стигао или је требало да стигне у мјесто одредишта,
- c) за превоз предатог пртљага и ствари:
 - 1) у случају губитка или оштећења - од дана када су предате, односно кад је требало да буду предате у мјесту одредишта;
 - 2) у случају закашњења у превозу - од дана када су предате у мјесту одредишта;
 - 3) у случају осталих потраживање - од дана када је тражбину требало испунити;
- d) за уговоре о прихвату и отпреми путника, пртљага и ствари - од дана одређеног у тачки ц) алинејама од 1) до 3) овог става,
- e) за уговоре о обављању других комерцијалних дјелатности у ваздушном саобраћају - од дана доспјелости потраживања,
- f) за одговорност - од дана када је оштећени дознао за штету и за лице које је нанијело штету, а најкасније у року од три године од дана када је настала штета,
- g) за потраживања настала из права на поврат исплаћене накнаде - од дана када је настала обавеза исплате потраживања на основу судске одлуке или на основу сваког другог акта којим се установљава право на поврат исплаћене накнаде,
- h) за уговоре о осигурању:
 - 1) за потраживања накнаде штете нанесене трећим лицима - од дана када осигураник добије захтјев трећег лица за накнаду штете;
 - 2) за остала потраживања - првог дана након протеча календарске године у којој је настало потраживање.

(5) Начин израчунавања тог периода одређује суд који води поступак.

ПОГЛАВЉЕ XII - ПРЕКРШАЈНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 121.

(Прекршаји оператора или других правних, одговорних и физичких лица)

- (1) Новчаном казном у износу од 5.000,00 до 15.000,00 КМ казниће се за прекршај оператор или друго правно лице ако:
 - a) ускрати прописана права и помоћ путницима у случају кашњења лета, ускраћивања укрцавања или отказивања лета;
 - b) најкасније 15 дана од дана утврђивања идентитета физичког лица с правом на накнаду штете не исплати предујам накнаде штете;
 - c) приликом продаје услуга ваздушног превоза не обезбиједи да су сажеци главних одредаба којима се уређује његова одговорност према путницима и њиховом пртљагу, укључујући рокове за подношење тужбе за накнаду штете и могућност давања посебне изјаве о пртљагу, доступни путницима;
 - d) ускрати прописана права и помоћ лицима с инвалидитетом или лицима са смањеном покретљивошћу.
- (2) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и одговорно лице оператора или друго правно лица новчаном казном у износу од 1.000,00 до 3.000,00 КМ.
- (3) За прекршај из става (1) овог члана казниће се и друго физичко лице новчаном казном у износу од 500,00 до 3.000,00 КМ.

Члан 122.

(Прекршаји оператора аеродрома или других правних лица)

- (1) Новчаном казном у износу од 5.000,00 до 15.000,00 КМ казниће се за прекршај оператор аеродрома или друго правно лице ако ускрати прописана права и помоћ лицима с инвалидитетом или лицима са смањеном покретљивошћу.
- (2) За прекршај из става (1) овога члана казниће се и одговорно лице оператора аеродрома новчаном казном у износу од 1.000,00 до 3.000,00 КМ.
- (3) За прекршај из става (1) овога члана казниће се и друго физичко лице новчаном казном у износу од 500,00 до 3.000,00 КМ.

Члан 123.

(Спровођење прекршајног поступка)

Прекршајни поступак по прекршајима из овог закона спроводи се према одредбама Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине и Закона о прекршајима ("Службени гласник БиХ", број: 20/04).

ПОГЛАВЉЕ XIII – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 124.

(Примјена овог закона)

На односе настале прије дана ступања на снагу овог закона примјењују се прописи који су били на снази у вријеме настанка тих односа.

Члан 125.

(Престанак важења других прописа)

Ступањем на снагу овог закона престају да важе одредбе Закона о облигационим и основним материјално-правним односима у ваздушној пловидби – Први до Трећи дио ("Службени лист СФРЈ", број: 22/22 и 18/85), који је преузет Уредбом са законском снагом о преузимању и примјењивању савезних закона који се у Босни и Херцеговини примјењују као републички закони ("Службени лист РБиХ", број: 2/92).

Члан 126.

(Ступање на снагу)

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

ПСБиХ број: _____

Датум: _____

Сарајево

**Предсједавајући
Представничког дома
Парламентарне скупштине БиХ**

**Предсједавајући
Дома народа
Парламентарне скупштине БиХ**